

ANDREAS SCHMINCK
(26.08.1947-15.12.2015)

Στις 15 Δεκεμβρίου, το απομεσήμερο, έφυγε από κοντά μας ο Andreas Schminck, ένας άνθρωπος που στη ζωή του μόνο έρευνα έμαθε να κάνει – και της αφιερώθηκε με πάθος. Γεννήθηκε στη Φρανκφούρτη επί του Μάιν και εκεί πέρασε όλα του τα χρόνια. Στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της γενέτειράς του υπήρξε μαθητής του καθηγητή Dieter Simon, στον οποίο, ήδη πριν από το 2^ο Staatsexamen (εξετάσεις επαγγελματικής επάρκειας), προσκολλήθηκε και αποτέλεσε μέχρι τα τέλη του βίου του βασικό στέλεχος του γνωστού ερευνητικού προγράμματος που ιδρύθηκε από εκείνον το 1974 με στόχο την επανέκδοση των πηγών του βυζαντινού δικαίου, χρηματοδοτούμενου τα πρώτα δεκαπέντε χρόνια από τη Γερμανική Ερευνητική Κοινότητα (deutsche Forschungsgemeinschaft) και τελούντος από το 1990 οργανωτικώς υπό την Ακαδημία των Επιστημών του Göttingen.

Στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού ανέπτυξε ο Schminck έντονη εκδοτική δραστηριότητα. Πρώτο δείγμα υπήρξε η έκδοση το 1976 της πραγματείας για τους γάμους του Ιωάννη Πεδιάσιμου (Der Traktat Περί γάμων des Johannes Pediasimos) που τον εξοικείωσε με την προβληματική των γαμικών κωλυμάτων. Έτσι η επόμενη μελέτη είχε ως αντικείμενο το κατεξοχήν σχετικό κείμενο: τον τόμο του πατριάρχη Σισιννίου (Kritik am Tomos des Sisinnios, 1977). Στο γαμικό δίκαιο αναφέρονται και οι δύο μελέτες που δημοσίευσε το 1979: Vier eherechtliche Entscheidungen aus dem 11. Jh. και Ein Synodalakt vom 10. November 1167. Δύο χρόνια αργότερα εξέδωσε μαζί με τον Dieter Simon μια σύνοψη των ιουστινιάνειων Νεαρών από τον κώδικα 234 της μονής Παντοκράτορος του Αγίου Όρους. Στο θέμα των γαμικών κωλυμάτων επανέρχεται το 1982 εκδίδοντας τρία πατριαρχικά έγγραφα: Drei Patriarchalschreiben aus der ersten Hälfte des 13. Jahrhunderts.

Τον επόμενο χρόνο υποβάλλει τη διδακτορική του διατριβή που εγκρίνεται με εισήγηση του Dieter Simon και του υπογράφοντος. Με αυτήν, εκδίδοντας το προσύμιο και σχολιάζοντας το κείμενο της λεγόμενης *Επαναγωγής* (με διόρθωση του ονόματος σε *Εισαγωγή*), των *Βασιλικών*, του *Προχείρου Νόμου* και της *Επιτομής των νόμων* (*Studien*

zu mittelbyzantinischen Rechtsbüchern) ανατρέπει ο Schminck όσα υποστηρίζονταν μέχρι τότε για τη νομοθετική δραστηριότητα των πρώτων Μακεδόνων αυτοκρατόρων. Με επιφυλάξεις από την πλευρά της σχολής του Groningen (Ολλανδία), οι απόψεις του έχουν πείσει τους ιστορικούς του δικαίου. Το 1989 επανέρχεται στο θέμα της χρονολόγησης της κωδικοποίησης του Λέοντος του Σοφού („Frömmigkeit ziere das Werk“. Zur Datierung der 60 Bücher Leons VI.) και τον επόμενο χρόνο αποδεικνύει τη μη γνησιότητα δύο Νεαρών του („Novellae ext-ravagantes“ Leons VI.). Αρκετά αργότερα, το 2005, ασχολείται πάλι με τη νομοθεσία της μακεδονικής δυναστείας, αλλ’ αυτή τη φορά με τα μεμονωμένα νομοθετήματα, πλουτίζοντας τις γνώσεις μας ως προς τους συντάκτες των νόμων και την ακολουθούμενη εκάστοτε νομοθετική πολιτική (Zur Einzelgesetzgebung der makedonischen Kaiser). Στο με-ταξύ δημοσιεύει πολλές άλλες μελέτες, στις οποίες συχνά περιέχονται εκδόσεις άγνωστων κειμένων. Δυστυχώς όμως η επιμονή του να είναι τα γραπτά του άσφoga είχε ως αποτέλεσμα να μην προφθάσει να δημοσιεύσει σημαντικές σε περιεχόμενο διαλέξεις του. Μερικές φορές τον πειράζαμε λέγοντάς του, ότι ύστερα από κάθε νέο του δημοσίευμα έπρεπε να ξαναγράψουμε κάποιο κεφάλαιο του βυζαντινού δικαίου. Γεγονός όμως είναι ότι κάποτε υποστήριζε ακραίες απόψεις ως προς την πατρότητα ορισμένων έργων. Κανείς δεν μπορεί ωστόσο να αρνηθεί την άριστη γνώση των χειρογράφων που διέθετε και την εξοικειώ-σή του με την ακριβή περιγραφή τους. Έτσι αποφασιστικής σημασίας υπήρξε η συμβολή του στην εκπόνηση των δύο τόμων του *Repertorium der Handschriften des byzantinischen Rechts* (1995 και 2010).

Ο Schminck δεν υπήρξε μόνον ιστορικός του δικαίου, αλλά και λαμπρός ιστορικός της τέχνης, όπως μαρτυρούν πολλές ειδικές μελέτες του. Το ενδιαφέρον του δεν περιοριζόταν όμως στις εικαστικές τέχνες, γιατί ήταν εξαιρετικός γνώστης της κλασικής μουσικής με ιδιαίτερη αδυναμία στην όπερα.

Ο Andreas ήταν άνθρωπος της νύχτας. Όσο περνούσαν τα χρόνια τόσο πιο έκδηλη γινόταν η αδυναμία του να προσαρμοστεί στην ημε-ρήσια εργασία. Από τα τέλη της δεκαετίας του ’80, οπότε το Max-Planck-Institut für europäische Rechtsgeschichte (μέσα σε χώρους του οποίου διεξαγόταν το πρόγραμμα) εγκαταστάθηκε σε τότε νεόδμητο κτίριο έξω από τη Φρανκφούρτη, στο Hausen, ερχόταν το βράδυ και έμενε εκεί εργαζόμενος επί πολλές ώρες. Όπως το δωμάτιό μου στον δεύτερο όροφο βρισκόταν ακριβώς επάνω από το γραφείο του στον πρώτο, τον άκουγα όταν ερχόταν –συνήθως μεταξύ 8 και 9– και περί-μενα το τηλεφώνημά του για να κατεβώ να μιλήσουμε. Και όταν επέ-στρεφα στην Αθήνα, δεν ήταν σπάνιες οι μεταμεσονύκτιες τηλεφωνικές

συζητήσεις μας. Ήταν γενικά ιδιόρρυθμος άνθρωπος συγχρόνως δε αφάνταστα εξυπηρετικός απέναντι σε όποιον ζητούσε τη βοήθειά του, είτε αυτή συνίστατο σε χρησιδανεισμό βιβλίων από την πλούσια βιβλιοθήκη του είτε στην αναζήτηση του ελλείποντος κώδικου στη χειρόγραφη παράδοση κάποιου κειμένου. Τους ξένους επισκέπτες που συνεργάζονταν περιστασιακά με το πρόγραμμα αναλάμβανε να ξεναγήσει στη Φρανκφούρτη και τα περίχωρά της και γι' αυτούς ήταν το σπίτι του πάντοτε ανοικτό.

Ο Andreas Schminck υπήρξε ένας εξαιρετικά στοργικός σύζυγος για τη γυναίκα του Karin, η οποία μικρό χρονικό διάστημα μπόρεσε να εργαστεί ως οδοντογιατρός, επειδή λίγα χρόνια μετά τον γάμο τους παρουσίασε σοβαρά κινητικά προβλήματα.

Ο θάνατος του Andreas Schminck στερεί την ιστορία του βυζαντινού δικαίου από έναν έμπειρο και ικανό ερευνητή και όλους εμάς που τον αγαπούσαμε από έναν φίλο.

Σπύρος Ν. Τρωιάνος

